

АЛЛА САМКО,

*кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу
андрагогіки Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України,
Київ, Україна*

ORCID iD: 0000-0003-0785-0510

E-mail: alla-samko@ukr.net

МОТИВАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ ЯК ОДНА З ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ АНДРАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ

У статті висвітлено сутність та особливості мотивації професійного вдосконалення педагогічного персоналу закладів післядипломної педагогічної освіти. Зазначено, що мотивація професійного вдосконалення педагогічного персоналу є комплексом внутрішніх та зовнішніх мотивів, що спонукають до оволодіння професійними знаннями, вміннями та навичками.

З'ясовано, що характер мотивації залежить від особливостей поетапного професійного становлення педагога, самореалізації його у професії, а також постійного безперервного професійного розвитку.

Визначено умови, що забезпечують ефективний розвиток мотивації професійного вдосконалення педагогів.

Констатовано, що мотивація професійного вдосконалення є поліфункціональним і динамічним явищем професіоналізації андрагога й формується у процесі його становлення як професіонала через реалізацію потреб у діяльності.

Ключові слова: тенденція, розвиток андрагогічної компетентності, мотивація, професіоналізація, професійне вдосконалення, педагогічний персонал.

Постановка проблеми. Процеси освітньої модернізації, соціально-економічні трансформації, інтенсивність науково-технічного розвитку суспільства, умови ринкової конкуренції та сучасний ритм життя висувають високі вимоги до професіоналізму фахівця. Саме зазначені факти ініціюють сучасного педагога до постійного професійного розвитку, зростання, вдосконалення, що є запорукою його конкурентоспроможності в непростих умовах сучасного ринку праці.

Післядипломна педагогічна освіта як органічна складова системи безперервної освіти спрямована на поглиблення, розширення й оновлення професійних знань, умінь і навичок, розвиток професійно важливих якостей фахівців, які здійснюють науково-педагогічну діяльність. Одним із головних напрямів професійного зростання педагога у сфері освіти дорослих є розвиток андрагогічної компетентності, що передбачає зміну стандартних форм і методів роботи з дорослими, спонукаючи до активності, пошуку спільних рішень, прояву свого потенціалу, розвитку професіоналізму. Ключову роль у професійній діяльності педагогічного персоналу закладів післядипломної педагогічної освіти займає мотивація, яка є важливою та незамінною умовою досягнення поставлених цілей та ефективного виконання професійних завдань. Прагнення фахівця до постійного самопізнання, саморозвитку, самоактуалізації в умовах внутрішньо особистісної та зовнішньої, соціально-професійної нестабільності забезпечує, з одного боку, його професійну стійкість, усталеність, відповідний рівень професійної компетентності, з іншого, – постійний професійний розвиток.

Метою статті є визначення сутності та особливостей мотивації професійного вдосконалення педагогічного персоналу закладів післядипломної педагогічної освіти як однієї з актуальних тенденцій розвитку його андрагогічної компетентності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, присвячених проблемі мотивації професійного вдосконалення особистості (І. Бокун, О. Винославська, Н. Іванова, А. Карамушка, В. Міляєва, Т. Панчук, Л. П'янківська, Т. Приходько, В. Семенченко, В. Сич, М. Ткалич, О. Толков) дозволяє стверджувати, що відсутність відповідної мотивації перекреслює всі інші позитивні складники професійного розвитку педагога: наявність професійних знань, навичок, необхідних здібностей та інших потенціалів. На думку дослідників, активний розвиток професійної компетентності відбувається лише за умови актуалізації мотивації професійного вдосконалення.

Мотивація професійного вдосконалення педагогічних працівників є предметом досліджень таких вчених як О. Бодальов, А. Деркач, Є. Ільїн, О. Орлов, В. Сластьонін. Окремі аспекти з даної проблеми досліджувались науковцями у різних напрямках: професійне

самовдосконалення вчителів (О. Абдулліна, А. Богуш, С. Гончаренко, М. Євтух, Н. Кічук, Н. Кузьміна, О. Мороз, О. Савченко), офіцерів (О. Діденко), медиків (Л. Дудікова), інженерів (О. Ігнатюк), юристів (О. Бессараба), економістів (Н. Кошелева); загалом студентів (Д. Іщенко, А. Калініченко, Н. Ковальчук, І. Середа, Г. Черепанова).

Виклад основного матеріалу (результати досліджень). У системі післядипломної освіти, яка є невід'ємною складовою освіти дорослих, навчання дорослих здійснюється на засадах андрагогіки, а викладач системи післядипломної освіти є андрагогом. Як зазначає Т. Сорочан [9, с. 53], андрагог виконує важливу місію, яка може бути задекларована як «...проведення формальної і неформальної освіти, допомога в інформальній освіті, залучення до надбань культури та новітніх технологій, формування широкої бази знань, сприяння розвитку навичок, затребуваних на ринку праці, забезпечення професійного й особистісного розвитку дорослих. Андрагог – це професіонал з освіти дорослих, компетентний фахівець, який активно працює в аудиторії дорослих людей для реалізації цілей та програм безперервної формальної і неформальної освіти впродовж життя з метою забезпечення їхнього професійного й особистісного розвитку. Для діяльності андрагога в системі післядипломної освіти є характерними всі ознаки професії, а саме: спеціалізація й особливий предмет праці, специфічні технології, методи й інструментарій професійної діяльності, продукт праці».

Педагогічний персонал закладів післядипломної педагогічної освіти, що надають освітні послуги дорослим, мають володіти андрагогічною компетентністю, яка є складником їхнього професіоналізму, що передбачає зміну стандартних форм і методів роботи з дорослими особами, спонукаючи їх до активності, пошуку спільних рішень, прояву інтелектуального й соціокультурного потенціалу через застосування різних форм групової роботи, які віддзеркалюють внутрішні інтереси та потреби всіх учасників освітньої діяльності, а психологічно комфортна обстановка сприяє пошуку нових знань і набуттю професійних компетенцій [1].

Розвиток андрагогічної компетентності викладача закладу післядипломної педагогічної освіти як складової його професійної компетентності є неперервним процесом, спрямованим на розв'язання

низки завдань, зокрема, таких: своєчасно реагувати на зміну зовнішнього й внутрішнього оточення, приймати та реалізовувати нестандартні рішення в ситуації конкуренції, адаптуватися до швидких змін умов діяльності, бути готовими до постійного оновлення професійних знань, умінь і навичок. Андрагогічна компетентність викладача спонукає до аналізу, осмислення й творчого ставлення до професійної діяльності, сприяє досягненню високого рівня творчості, самореалізації у професійній діяльності.

У контексті нашого дослідження зміст андрагогічної компетентності педагогічного персоналу закладів післядипломної педагогічної освіти ми розглядаємо з урахуванням специфіки їхньої професійної діяльності – з одного боку, як викладача, з іншого, як фахівця, який сам потребує систематичного підвищення професійної компетентності, постійного оновлення знань, насамперед у сфері освіти дорослих.

Зауважимо, що професійне вдосконалення андрагога відбувається у двох взаємопов'язаних формах: самовиховання та самоосвіта, що доповнюють одна одну та визначають напрямок професійного зростання особистості. Самовиховання є активною, цілеспрямованою діяльністю особистості, метою якої є систематичне формування та розвиток у себе позитивних та усунення негативних якостей. Змістом самоосвіти є оновлення та вдосконалення професійних знань, умінь та навичок для досягнення найвищого рівня андрагогічної компетентності. Дослідники [2] наголошують, що фахівці, які продовжують своє навчання, тобто займаються самоосвітою як педагоги дорослих, збільшують свій освітній потенціал, професійно розвиваються та зростають.

На нашу думку, однією з актуальних тенденцій розвитку андрагогічної компетентності педагогічного персоналу закладів післядипломної педагогічної освіти є мотивація професійного вдосконалення, адже саме вона забезпечує постійний професійний розвиток особистості відповідно до вимог професійної діяльності в ситуації соціальної, економічної, наукової, інформаційної невизначеності. Розглянемо зміст професійного вдосконалення педагогічного персоналу закладів післядипломної педагогічної освіти для визначення тих умов, які б сприяли розвитку його мотивації.

Професійне вдосконалення на думку сучасних дослідників [7] є специфічним видом професійної діяльності викладачів, невід'ємною складовою їх професійної підготовки. Воно є результатом свідомої взаємодії фахівця з конкретним соціальним середовищем, у процесі якої фахівець реалізує власні потреби розвинути у себе такі особистісні якості, які забезпечують успішність його професійної діяльності та життєдіяльності в цілому.

Професійне вдосконалення, як зазначає Т. Приходько, це свідомий, цілеспрямований процес підвищення рівня своєї професійної компетентності та розвитку професійних якостей відповідно до зовнішніх соціальних вимог, умов професійної діяльності та особистої програми розвитку [7]. На думку І. Бокун, професійне вдосконалення – це процес розвитку професіоналізму, під яким слід розуміти інтегративну характеристику професійно зрілої особистості, творчого суб'єкта діяльності, спілкування, досягнення фахівцем соціальної, особистісної, діяльнісної, духовної зрілості в межах професії. Результатом професійного вдосконалення є досягнення певного рівня професійної досконалості [3, с. 203].

Водночас доцільно виокремити «професійне вдосконалення» як процес позитивних перетворень, які відбуваються на певному рівні досягнутої професійної компетентності. Інакше кажучи, якщо «професійний розвиток» охоплює розмаїття відповідних процесів, починаючи з первинного рівня, то «професійне вдосконалення» спирається на уже досягнутий фахівцем професійний рівень.

Науковці [8, с. 7] зазначають, що складовими професійного вдосконалення є:

- *теоретична компетентність* (сукупність загальних і спеціальних знань, якими володіє фахівець у певній професійній сфері, які є базою для професійного вдосконалення);
- *практична компетентність* (сукупність практичних умінь і навичок, якими володіє фахівець і які забезпечують успішність його професійного вдосконалення);
- *професійно-важливі якості особистості* (властивості особистості, сукупність яких є потенційними або актуальними здібностями до професійної діяльності, що сприяють її вдосконаленню);

- *мотивація професійного вдосконалення* (сукупність мотивів, які спонукають особистість до вдосконалення професійної діяльності). Саме остання є основною складовою, яка спрямовує та запускає процес набуття професійного вдосконалення.

Отже, мотивація професійного вдосконалення педагога визначається як сукупність внутрішніх спонукань, які зумовлюють, спрямовують та регулюють процес професійного зростання [5, с. 79]; система усвідомлених взаємопов'язаних внутрішніх спонукань до професійної діяльності.

Зауважимо, що мотивація професійного вдосконалення виступає дією конкретних мотивів особистості, що сприяють вибору професії, виконанню фахових завдань та інших складових професійної діяльності. Констатуємо, що мотивація професійного вдосконалення, це те, заради чого людина діє, розвиває свої професійні здібності, до чого вона прагне та на що налаштована.

На думку Н. Іванової, мотивація професійного вдосконалення фахівця виступає безпосереднім процесом формування різноманітних мотивів, що напряму залежать від інтелектуальних та індивідуально-характерологічних особливостей особистості, а також тих, які мають вплив на поведінку індивіда та ефективність виконання ним професійних завдань [4]. Як бачимо, мотивація професійного вдосконалення є багатоаспектним і динамічним явищем, що можна постійно розвивати й удосконалювати.

Потрібно зазначити, що структура мотивації професійного вдосконалення андрагога складається із сукупності мотивів (внутрішніх і зовнішніх) та ставлень до різних аспектів професійної діяльності та їх удосконалення. Передусім, до зовнішніх мотивів професійного вдосконалення особистості (інакше їх визначають як мотиви-стимули) належать соціальні мотиви: бажання зайняти певне місце в суспільстві, підвищити соціальний статус, прагнення мати матеріальну винагороду, страх осуду, прагнення престижу; тоді як внутрішня мотивація (власне мотиви) професійного вдосконалення породжується самою людиною, змістом професійної діяльності: її суспільною значущістю, задоволеністю завдяки можливості виявляти у ній творчість тощо. До внутрішніх належать мотиви пізнавальні, самоствердження, саморозвитку, самореалізації (йдеться про прагнення до

самоактуалізації, бажання підвищити свої індивідуальні можливості, реалізувати індивідуальний потенціал особистісного зростання).

Важливо, щоб різні групи мотивів (зовнішні та внутрішні) взаємодоповнювалися. Наприклад, інтерес особистості до професійної діяльності доповнювався бажанням удосконалити себе, прагненням до професійного зростання, до реалізації у професійній кар'єрі тощо. Орієнтація особистості лише на один із видів мотивів (зовнішні або внутрішні) здебільшого збіднює як особистісне зростання, так і професійне вдосконалення загалом. Зауважимо, що на кожному етапі свого професійного вдосконалення андрагогу важливо вміти визначати пріоритетність своїх мотивів.

Науковці вказують на значущість ролі мотивації у професіоналізації особистості та адаптації фахівця до професії. У науковому дискурсі поняття «професіоналізація» асоціюється з професійним розвитком, усвідомленим і мотивованим процесом оволодіння професією, становленням професіонала шляхом неперервної самоосвіти. Мотиваційна сфера професійної діяльності андрагогів включає різні види спонукань, що формуються в процесі професійного навчання та на різних етапах професіоналізації: професійні наміри та схильності; професійні домагання й очікування; ціннісні орієнтації та мотиви професійної діяльності; професійні установки, інтереси; готовність до професійної діяльності; задоволеність працею тощо. В. Сич акцентує увагу на тому, що фахівець «повинен мати високий рівень професійної мотивації, вміти самостійно будувати сценарій свого професійного життя, бути стійким до зовнішніх перешкод; бути готовим до постійного професійного саморозвитку, прагнути цілісності та самореалізації; бути конкурентноздатним; збагачувати досвід професії своїм оригінальним творчим внеском» [8].

Дослідники [7] визначають такі основні напрямки професійного вдосконалення педагогічного персоналу: 1) розвиток світоглядної та позиційної визначеності, моральності, розширення свого кругозору; 2) удосконалення професійних та організаторських якостей; 3) формування загальної, технічної, правової та педагогічної культури, естетичних та фізичних якостей; 4) постійне оновлення знань, удосконалення практичних навичок та вмінь; 5) формування навичок самостійної роботи над собою, здатності до постійного

самовдосконалення, усталеної мотивації професійного та особистісного розвитку; б) вміння керувати власною поведінкою, потребами та почуттями, оволодіння методами та прийомами емоційно-вольової саморегуляції тощо.

Також доцільно зауважити, що характер мотивації залежить від особливостей поетапного професійного становлення особистості, безпосередньої його самореалізації у професії, переорієнтації та перепідготовки, а також постійного безперервного професійного розвитку. За Т. Приходько, професійне вдосконалення викладача відбувається за такими етапами [7].

Перший етап – самопізнання та прийняття рішення займатися вдосконаленням. Самопізнання – це складний процес визначення фахівцем власних здібностей та можливостей, рівня розвитку професійних якостей. Воно відбувається за такими напрямками: а) самопізнання у системі соціально-психологічних відносин, в умовах професійної діяльності та вимог, які викладацька діяльність пред'являє; б) вивчення рівня професійної компетентності, що відбувається шляхом самоспостереження, самоаналізу власних вчинків, поведінки, результатів діяльності, самоперевірки у певних умовах професійної діяльності; в) самооцінка, що виникає на основі співставлення набутих професійних знань, умінь, навичок та професійних якостей з вимогами професійної діяльності.

На основі самопізнання, в результаті глибинного переживання внутрішньо особистісного конфлікту у фахівців виникає рішення займатися самовдосконаленням, створюється модель майбутньої роботи над собою.

Другий етап – планування та визначення програми вдосконалення. Планування вдосконалення – це багатозначний процес, який пов'язаний з визначенням мети та завдань професійного вдосконалення як на перспективу, так і на певні етапи професійної діяльності фахівця; з визначенням основ, що організують діяльність з вдосконалення (розробка особистих правил поведінки, вибір форм та методів роботи над собою).

Третій етап – безпосередня практична діяльність з реалізації поставлених завдань, пов'язаних з роботою над собою. Цей етап потребує високо розвинутих вольових якостей, адже базовою умовою

успішного професійного вдосконалення фахівця є систематична та цілеспрямована робота. Важливо те, що переважна більшість викладачів вважають професійне вдосконаленням головнішим чинником успішної професійної діяльності та професійного розвитку особистості, тоді як тільки одна п'ята з них дійсно починають якусь практичну діяльність у цьому напрямку.

Четвертий етап – самоконтроль та самокорекція цієї діяльності. Сутність діяльності фахівця на цьому етапі полягає в тому, що він контролює роботу над собою, постійно здійснює рефлексію та на цій основі своєчасно долає можливі відхилення реалізованої програми від тієї, що була задана, вносить певні корективи в план подальшої роботи.

Потрібно зазначити, що існування самого процесу професійного вдосконалення викладача залежить від його мотиваційного спрямування – сукупності прагнень та умов, що його детермінують, спрямовують та регулюють на всіх етапах перебігу. Як наголошує Н. Іванова, «мотивацію фахівця до професійної діяльності детермінують: його професійна компетентність; індивідуально-психологічні особливості; умови діяльності, з урахуванням яких відбувається цей процес; вимоги, які висуває робота до особистості фахівця» [4].

Отже, можна стверджувати, що професійна мотивація фахівця формується у процесі його становлення як професіонала, шляхом реалізації потреб у діяльності та формування відповідної ієрархії трудових мотивів.

Наголосимо на різноманітності чинників, що мають вплив на мотивацію професійного вдосконалення: підвищення свого фахового рівня, прагнення працювати по-новому, оволодіння сучасними технологіями навчання й виховання, бажання змінити свій статус, зробити кар'єру, підвищити рівень майстерності, ознайомитися з перспективним досвідом роботи, сподівання на продуктивне спілкування з колегами тощо. Водночас, як зазначає Л. П'янківська [6, с. 533], виокремлення безпосередньо професійних мотивів обумовлюється такими чинниками: специфікою професійної діяльності, значимістю мотивів для професіонала, їх взаємозв'язку із виконанням професійних дій та актуальністю потреби, рівнем зрілості та мотиваційною сферою особистості.

Також на професійну мотивацію впливають індивідуально-характерологічні особливості фахівця, що забезпечують успішність виконання професійних завдань, трудову активність й впливають на рівень сформованості спрямованості особистості. На нашу думку, основним чинником професійної мотивації виступає професійна самооцінка, що безпосередньо впливає на розвиток мотивації досягнення особистості фахівця шляхом моделювання власного успішного ідеального образу «Я-професіонал».

Розглядаючи проблему мотивації слід окреслити умови, які забезпечують ефективний розвиток мотивації професійного самовдосконалення педагогічного персоналу закладів післядипломної педагогічної освіти. По-перше, це формування позитивних мотиваційних установок на професійне вдосконалення, що відбувається завдяки конкретизації, об'єктивізації системи професійних вимог до викладачів, критеріїв оцінки їх викладацької діяльності [7].

По-друге, це формування у викладачів системи знань, умінь та навичок роботи над собою.

Основними заходами розвитку мотивації професійного вдосконалення є розробка та впровадження цільових програм, спрямованих на професійну підготовку, перепідготовку викладачів у формах спеціальних науково-методичних семінарів, тренінгів професійного зростання, тренінгів кар'єрного росту та ін. По-третє, це актуалізація потреб професійного вдосконалення у викладачів у процесі їх діяльності. Механізмом розвитку мотивації цього напрямку є цілеспрямоване моделювання та розвиток ситуацій вдосконалення, при яких викладачі постійно зіштовхуються з необхідністю активно розширювати та застосовувати професійні знання, вміння, актуалізувати власні професійні якості.

Як зазначає Т. Приходько, важливим для розвитку мотивації професійного вдосконалення викладача є постійний розвиток та вдосконалення самого освітнього середовища вищого навчального закладу, його технологічної, наукової, інформаційної бази [7]. Визначальною є кадрова політика освітньої установи, яка при ефективному стимулюванні (матеріальному, соціальному, кар'єрному, емоційному тощо) професійного самовдосконалення викладачів,

створенні розвивального, рефлексивного освітнього середовища забезпечує успішність роботи над собою кожного її суб'єкта.

Висновки. Підсумовуючи, зазначимо, що мотивація професійного вдосконалення є однією з актуальних тенденцій розвитку андрагогічної компетентності педагогічного персоналу закладів післядипломної педагогічної освіти, оскільки саме вона забезпечує постійний професійний розвиток особистості відповідно до вимог професійної діяльності.

Мотивація професійного вдосконалення педагогічного персоналу закладів післядипломної педагогічної освіти виступає поліфункціональним і динамічним явищем професіоналізації андрагога, формується у процесі його становлення як професіонала через реалізацію власних потреб у діяльності й сформованості ієрархії трудових мотивів.

На формування професійної мотивації постійний вплив мають безпосередні умови виконання професійних завдань та різноманітні чинники, що можуть бути мінливими, залежати як від особистості андрагога так і від виду його професійної діяльності.

Отже, розвиток мотивації професійного вдосконалення педагогічного персоналу закладів післядипломної педагогічної освіти є необхідною умовою формування його андрагогічної компетентності, а сама позитивна мотивація професійного вдосконалення є системоутворювальною складовою його готовності до андрагогічної діяльності.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з подальшим аналізом тенденцій розвитку андрагогічної компетентності педагогічного персоналу закладів післядипломної педагогічної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Adult learning professions in Europe, a study on current situation, trends and issues: Research voor Beleid: final report. 2008. Brussels: European Commission.
2. Ross-Gordon, J. Contemporary view points on teaching adults effectively. 2001. San-Francisco, CA: Jossey-Bass. 127.

3. Бокун І.А. Шляхи розвитку мотивації професійного вдосконалення викладачів кафедри іноземних мов ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного Банку України». *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2014. № 3 (37). С. 202-210.
4. Іванова Н. Мотивація фахівця до професійної діяльності: поняття, зміст та функції. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки*. 2016. № 1. С. 21–24. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_vsn_2016_1_7
5. Міляєва В.Р. *Формування фахової компетентності державних службовців у системі підвищення кваліфікації*: монографія. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2011. 298 с.
6. П'янківська Л. Професійна мотивація особистості: теоретичний аспект. *Грааль науки*. 2021. № (2-3). С. 532-536. URL: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.02.04.2021.108>
7. Приходько Т.П. Мотивація професійного самовдосконалення викладача економічного напрямку як складова його готовності до педагогічної діяльності у вищій школі. *Ефективна економіка*. 2012. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1011>
8. Сич В.М. *Соціально-психологічні особливості мотивації професійного вдосконалення спеціалістів відділів освіти*: автореф. дис. ... канд. психологічних наук: 19.00.05; Ін-т психології ім. Г.С. Костюка АПН України. 2005. К., 20 с.
9. Сорочан Т.М. Професіоналізація андрагога: цінності, знання, навички. *Післядипломна педагогічна освіта*. 2018. № 1. С. 53-57.

REFERENCES:

1. Adult learning professions in Europe, a study on current situation, trends and issues: Research voor Beleid: final report. (2008). Brussels: European Commission, 157. [in English].
2. Ross-Gordon, J. (2001). Contemporary view points on teaching adults effectively. San-Francisco, CA: Jossey-Bass, 127. [in English].
3. Bokun, I. (2014). Shlyakhy rozvytku motyvatsiyi profesiynoho vdoskonalennya vykladachiv kafedry inozemnykh mov DVNZ «Ukrayins'ka akademiya bankivs'koyi spravy Natsional'noho Banku

- Ukrayiny». [Ways of developing the motivation of professional improvement of teachers of the Department of Foreign Languages of the Ukrainian Academy of Banking of the National Bank of Ukraine]. *Pedahohichni nauky: teoriya, istoriya, innovatsiyi tekhnolohiyi*. [Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies], № 3 (37), 202-210. [in Ukrainian].
4. Ivanova, N. (2016). Motyvatsiya fakhivtsya do profesiynoyi diyal'nosti: ponyattya, zmist ta funktsiyi. [Motivation of a specialist for professional activity: concept, content and functions]. *Visnyk Kyivskoho natsional'noho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Viys'kovo-spetsial'ni nauky*. [Bulletin of Taras Shevchenko Kyiv National University. Military special sciences], № 1, 21-24. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_vsn_2016_1_7 [in Ukrainian].
  5. Milyayeva, V. (2011). Formuvannya fakhovoyi kompetentnosti derzhavnykh sluzhbovtziv u systemi pidvyshchennya kvalifikatsiyi: monohrafiya. [Formation of professional competence of civil servants in the system of professional development: monograph]. Drohobych: Redaktsiyno-vydavnychyy viddil Drohobyts'koho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. [Drohobych: Editorial and publishing department of Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University], 298 c. [in Ukrainian].
  6. P'yankivs'ka, L. (2021). Profesiyna motyvatsiya osobystosti: teoretychnyy aspekt. [Professional motivation of the individual: theoretical aspect]. *Graal' nauki*. [Grail of science], № (2-3), 532-536. URL: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.02.04.2021.108> [in Ukrainian].
  7. Prykhod'ko, T. (2012). Motyvatsiya profesiynoho samovdoskonalennya vykladacha ekonomichnoho napryamu yak skladova yoho hotovnosti do pedahohichnoyi diyal'nosti u vyshchii shkoli. [Motivation for professional self-improvement of an economics teacher as a component of his readiness for pedagogical activity in higher education]. *Efektyvna ekonomika*. [Efficient economy], № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1011> [in Ukrainian].
  8. Sych, V. (2005). Sotsial'no-psykholohichni osoblyvosti motyvatsiyi profesiynoho vdoskonalennya spetsialistiv viddiliv osvity. [Socio-psychological features of motivation for professional development of specialists in education departments]: avtoref. dys. ... kand. psykhol.

- nauk: 19.00.05; In-t psykholohiyi im. H.S. Kostyuka APN Ukrayiny. Kyiv, 20 s. [in Ukrainian].
9. Sorochan, T. (2018). Profesionalizatsiya andrahoha: tsinnosti, znannya, navychky. [Professionalization of andragogue: values, knowledge, skills]. *Pislyadyplomna pedahohichna osvita*. [Postgraduate pedagogical education], № 1, 53-57. [in Ukrainian].

ALLA SAMKO,

Candidate of Pedagogical Sciences (PhD), Senior Researcher of the Andragogy Department of the Ivan Zyzun Institute of Pedagogical and Adult Education NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-0785-0510>

E-mail: alla-samko@ukr.net

MOTIVATION OF PROFESSIONAL IMPROVEMENT AS ONE OF THE TENDENCIES IN THE DEVELOPMENT OF ANDRAGOGICAL COMPETENCE OF TEACHERS

The article highlights the essence and features of motivation for professional improvement of teaching staff of post-graduate pedagogical education institutions. It is noted that the motivation for the professional improvement of the teaching staff is a set of internal and external motives that encourage the mastery of professional knowledge, skills and abilities.

It was found that the nature of motivation depends on the features of the teacher's gradual professional formation, his self-realization in the profession, as well as constant continuous professional development.

The conditions that ensure the effective development of motivation for professional improvement of teachers have been determined.

It was established that the motivation for professional improvement is a multifunctional and dynamic phenomenon of the professionalization of the andragogue and is formed in the process of his formation as a professional through the realization of needs in the activity.

Key words: trend, development of andragogic competence, motivation, professionalization, professional improvement, teaching staff.

Дата надходження статті 22.08 2022 р.

Рецензент:

доктор педагогічних наук Оксана Сагач